FALIMENTUL ÎN CONTEXT JURIDICO-ECONOMIC: COMPARAREA CADRULUI LEGAL AL REPUBLICII MOLDOVA, ROMÂNIEI ȘI UNIUNII EUROPENE

BANKRUPTCY IN THE LEGAL AND ECONOMIC CONTEXT: A COMPARATIVE ANALYSIS OF THE LEGAL FRAMEWORK IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA, ROMANIA, AND THE EUROPEAN UNION

CZU: 347.736(478+4-672 UE)

Irina FUSARU
Moldova State University, Chisinau, Republic of Moldova,
ORCID: 0009-0002-3309-0260
E-mail: fusaru.irina@usm.md

Abstract. *This article provides a comparative analysis of the legal, institutional, and economic regulations governing bankruptcy and insolvency in the Republic of Moldova, Romania, and the European Union, focusing on legislative convergence and best practices within the context of European integration. In an uncertain economic climate, insolvent regulations are essential for protecting creditors, maintaining market stability, and facilitating the recovery of financially distressed companies. Moldova has initiated significant reforms, including the reduction of procedural deadlines, digitalization of processes, accelerated restructuring, and gradual alignment with the acquis Communautaire, along with efforts to enhance transparency and administrative efficiency. Romania, through Law no. 85/2014 and its updates by Law no. 216/2022, has partially implemented Directive (EU) 2019/1023, introducing preventive restructuring and early warning mechanisms. However, challenges remain concerning the length of procedures and the efficiency of asset realization. At the EU level, Directive 2019/1023 and Regulation 2015/848 aim to harmonize national legislation and streamline cross-border procedures, emphasizing the protection of employees and creditors. The article analyzes the key differences between these three systems and offers recommendations to improve the legislative framework, support economic recovery processes, and strengthen business confidence in insolvency mechanisms.*

Keywords: *insolvency law, bankruptcy proceedings, comparative analysis, corporate restructuring.*

JEL code: *G 33, K 22.*

Abstract. *Acest articol oferă o analiză comparativă a reglementărilor juridice, instituționale și economice privind falimentul și insolvența în Republica Moldova, România și Uniunea Europeană, cu accent pe convergența legislativă și bunele practici în contextul integrării europene. Într-un climat economic incert, normele de insolvență sunt esențiale pentru protejarea creditorilor, menținerea stabilității și facilitarea redresării companiilor aflate în dificultate. Moldova a inițiat reforme importante: reducerea termenelor procesuale, digitalizarea procedurilor, restructurare accelerată și alinierea treptată la acquis-ul comunitar, alături de eforturi pentru transparență și eficiență administrativă. România, prin Legea nr. 85/2014 și actualizările aduse prin Legea nr. 216/2022, a implementat parțial Directiva (UE) 2019/1023, introducând restructurarea preven-*

tivă și mecanisme de avertizare timpurie. Totuși, rămân probleme legate de durata procedurilor și eficiența valorificării activelor. La nivelul UE, Directiva 2019/1023 și Regulamentul 2015/848 urmăresc armonizarea legislației naționale și eficientizarea procedurilor transfrontaliere, cu accent pe protecția salariaților și a creditorilor. Articolul analizează diferențele esențiale dintre cele trei sisteme și oferă recomandări pentru îmbunătățirea cadrului legislativ, susținerea proceselor de redresare economică și consolidarea încrederii mediului de afaceri în mecanismele de insolvență.

Keywords: *insolvency law, bankruptcy proceedings, comparative analysis, corporate restructuring.*

JEL code*: G 33, K 22.*

Introducere

Într-un climat economic internațional profund afectat de crize suprapuse, inclusiv pandemii, instabilitate geopolitică, volatilitatea piețelor energetice și perturbări ale lanțurilor globale de aprovizionare, sistemele juridice și economice ale statelor sunt supuse unei presiuni continue de adaptare. În acest context, reglementările privind insolvența și falimentul devin instrumente fundamentale de politică juridico-economică, cu rol esențial în asigurarea stabilității sistemului financiar, în protejarea drepturilor creditorilor și, totodată, în oferirea unei "a doua șanse" debitorilor aflați în dificultate.

Insolvența nu mai este percepută exclusiv ca o etapă finală, ci mai degrabă ca un mecanism de restructurare anticipativă, de prevenire a colapsului economic, capabil să redea viabilitatea economică a întreprinderilor sau, acolo unde acest lucru nu este posibil, să asigure o lichidare ordonată și echitabilă a activelor [1]. De aceea, cadrul legislativ aplicabil în materie de insolvență trebuie să fie, nu doar coerent și predictibil, ci și eficient, digitalizat și adaptat cerințelor unei economii de piață moderne, integrată în circuite comerciale regionale și internaționale.

Republica Moldova și România, două state postcomuniste aflate la periferia estică a UE, se confruntă cu nevoi similare în ceea ce privește modernizarea și europenizarea cadrului lor juridic în domeniul insolvenței. România, în calitate de stat membru al UE din 2007, a fost obligată să adopte standardele europene în materie, reflectate în principal în Directiva (UE) 2019/1023 [2] privind cadrele de restructurare preventivă, descărcarea de datorii și măsurile de eficientizare a procedurilor de insolvență. Această directivă a fost transpusă parțial în legislația românească prin Legea nr. 216/2022 [3], care a modificat Legea nr. 85/2014 [4], oferind debitorilor mijloace moderne de redresare, în paralel cu mecanisme de avertizare timpurie pentru evitarea insolvenței iminente.

În schimb, Republica Moldova, deși nu este membră a Uniunii Europene, a inițiat un proces amplu de reformare a legislației sale în materie de insolvență, în special prin Legea nr. 149 din 29 iunie 2012 [5] privind insolvabilitatea. Ulterior, această lege a fost completată și modificată în repetate rânduri pentru a corespunde cerințelor unui mediu economic în transformare, dar și pentru a se alinia progre-

siv la standardele europene, în contextul angajamentelor asumate prin Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană. Printre reformele recente se numără digitalizarea parțială a procedurilor, reducerea termenelor procesuale (inclusiv scurtarea perioadei în care instanța trebuie să decidă asupra deschiderii procedurii de insolvență de la 20 la 5 zile), prin Legea nr. 313 din 26 decembrie 2024 [6], precum și introducerea unor dispoziții care vizează creșterea transparenței și responsabilității actorilor implicați.

La nivel european, Directiva (UE) 2019/1023 [2] și Regulamentul (UE) 2015/848 [7] privind procedurile de insolvență transfrontalieră constituie pilonii fundamentali ai eforturilor de armonizare legislativă în domeniu. Acestea urmăresc să reducă disparitățile dintre sistemele naționale, să faciliteze coordonarea între statele membre și să promoveze un mediu prietenos cu antreprenorii, în special prin abordarea principiului "a doua șansă", a protecției salariaților și a simplificării procedurilor de reorganizare.

În acest context, articolul de față își propune să realizeze o analiză comparativă aprofundată a cadrului normativ, instituțional și aplicativ privind insolvența și falimentul în Republica Moldova, România și Uniunea Europeană. Studiul va urmări identificarea punctelor de convergență și divergență dintre cele trei sisteme, evaluarea nivelului de implementare a instrumentelor prevăzute de legislație, precum și evidențierea bunelor practici care ar putea contribui la optimizarea procesului de redresare economică și la consolidarea încrederii mediului de afaceri în mecanismele de insolvență.

În procesul cercetării, au fost aplicate metodele universale a dialecticii şi procedeele acesteia, cât și documentarea, analiza comparativ-critică asupra legislației, analiza documentară, abordarea pozitivistă, abordarea constructivistă.

Cadrul teoretic și legislativ

În contextul actual al economiilor globalizate, eficiența procedurilor de insolvență joacă un rol esențial în menținerea stabilității financiare, facilitarea investițiilor și sprijinirea antreprenoriatului [8]. Evaluările internaționale confirmă faptul că, deși toate jurisdicțiile recunosc importanța unui cadru legal eficient în acest domeniu, diferențele de implementare și maturitate legislativă rămân semnificative.

Raportul Doing Business 2020 al Băncii Mondiale [9] evidențiază variații considerabile între state în ceea ce privește durata procedurilor de insolvență și rata de recuperare a creanțelor, subliniind nevoia unor reforme structurale pentru îmbunătățirea acestor indicatori. În același sens, Comisia Europeană [10] consideră armonizarea cadrului normativ privind restructurarea preventivă și introducerea mecanismelor de avertizare timpurie drept o prioritate strategică pentru statele membre ale Uniunii Europene, cu scopul de a stimula inovarea și investițiile.

În plan internațional, ghidurile elaborate de Conferința Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare [11] și recomandările tehnice ale Fondului Monetar Internațional

[12] oferă repere valoroase pentru dezvoltarea sistemelor de insolvență, în special în economiile aflate în tranziție.

Înțelegerea evoluției cadrului legislativ și a fundalului teoretic este esențială pentru evaluarea eficienței instrumentelor juridice aplicabile în domeniul insolvenței. Acest cadru reflectă atât particularitățile și tradițiile juridice naționale, cât și influențele externe, europene și internaționale, asupra politicilor publice. În acest sens, analiza comparativă a legislației din Republica Moldova, România și Uniunea Europeană oferă o imagine detaliată a progreselor realizate, a provocărilor persistente și a gradului de convergență către standardele europene.

Cadrul normativ al insolvenței în Republica Moldova:

În Republica Moldova, reglementările privind insolvența sunt guvernate de Legea insolvabilității nr. 149 din 2012 [5], care a fost completată și modificată de-a lungul anilor pentru a reflecta evoluțiile economice și cerințele partenerilor internaționali. Principalele direcții ale reformei includ:

- ✓ reducerea duratei procedurilor prin stabilirea unor termene clare;
- ✓ digitalizarea dosarelor de insolvență și a interacțiunii între participanți;
- ✓ promovarea restructurării accelerate ca alternativă viabilă la faliment;
- ✓ sporirea transparenței și responsabilității administratorilor autorizați.

Aceste reforme sunt în mare parte motivate de angajamentele asumate în raport cu Uniunea Europeană și instituțiile financiare internaționale, fiind parte a unui efort mai larg de integrare în piața europeană și de modernizare a administrației economice și judiciare.

Cadrul legal și instituțional în România:

În România, legislația privind insolvența a cunoscut o evoluție accelerată, în special după aderarea la Uniunea Europeană. Legea nr. 85/2014 [4] privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență oferă un cadru complet și coerent care reglementează:

- ✓ procedura generală de insolvență;
- ✓ reorganizarea judiciară și falimentul;
- ✓ instrumente de prevenire precum mandatul ad-hoc și concordatul preventiv.

Un pas esențial a fost transpunerea parțială a Directivei (UE) 2019/1023 [2] prin Legea nr. 216/2022 [3], care a introdus măsuri precum planurile de restructurare preventivă și sistemele de avertizare timpurie. Cu toate acestea, România se confruntă în continuare cu dificultăți în implementare, reflectate în durata îndelungată a procedurilor, rata redusă de recuperare a creanțelor și aplicarea neuniformă a legislației de către instanțe.

Legislația Uniunii Europene privind insolvența și falimentul:

Uniunea Europeană nu dispune de un cod unic al insolvenței, însă a dezvoltat un cadru armonizat menit să reducă fragmentarea normelor naționale și să încurajeze restructurarea transfrontalieră. Două instrumente principale guvernează acest domeniu:

- Directiva (UE) 2019/1023, privind restructurarea preventivă, a doua șansă și creșterea eficienței procedurilor de insolvență [2];
- Regulamentul (UE) 2015/848, referitor la procedurile de insolvență în context transfrontalier [7].

Aceste reglementări urmăresc să sprijine restructurarea timpurie a întreprinderilor viabile, protejarea creditorilor și salariaților, reducerea duratei și costurilor procedurilor, precum și reintegrarea rapidă a antreprenorilor în circuitul economic.

Pentru a evalua gradul de aliniere a cadrului legislativ și a practicilor naționale în domeniul insolvenței față de standardele europene, este necesară o analiză comparativă detaliată între Republica Moldova, România și Uniunea Europeană. O astfel de analiză permite nu doar identificarea punctelor comune și a diferențelor esențiale, ci și înțelegerea stadiului actual de aplicabilitate a instrumentelor legislative în fiecare dintre aceste jurisdicții. Aceasta este cu atât mai importantă în contextul în care dinamica economică și necesitatea menținerii unui mediu de afaceri predictibil impun sisteme eficiente de prevenire și gestionare a insolvenței.

Analiza comparativă a cadrului legislativ și a practicilor din Republica Moldova, România și Uniunea Europeană relevă o serie de direcții comune de dezvoltare, care conturează o tendință generală de apropiere conceptuală și normativă în materie de insolvență. Aceste puncte de convergență nu doar reflectă influențele externe exercitate prin directive și standarde internaționale, ci și răspund nevoilor interne de adaptare la o economie modernă și competitivă. Printre cele mai semnificative elemente comune se numără:

- Accentul pe prevenirea insolvenței, prin introducerea sau promovarea unor mecanisme menite să identifice și să abordeze dificultățile financiare ale debitorilor încă din fazele incipiente. Atât România, cât și Republica Moldova, manifestă o preocupare crescândă față de restructurarea timpurie, deși nivelul de implementare diferă.
- Tendința către digitalizare și eficientizare procedurală, exprimată prin măsuri precum reducerea termenelor legale, încurajarea depunerii electronice a documentelor, dezvoltarea unor platforme informatice pentru gestionarea dosarelor și facilitarea comunicării între actorii implicați în proces. Deși nivelul de digitalizare este inegal, toate sistemele recunosc necesitatea modernizării proceselor.
- Recunoașterea importanței protecției creditorilor și a salariaților, materializată prin reglementarea ierarhiei creanțelor și garantarea unor drepturi procesuale clare în cadrul procedurilor de insolvență. În toate cele trei jurisdicții, legislația prevede tratamente prioritare pentru creanțele salariale, precum și mecanisme de recuperare echitabilă a creanțelor restante.
- Influența cadrului european asupra legislațiilor naționale, reflectată în gradul de armonizare cu directivele și reglementările europene. România, ca stat membru, are obligația directă de transpunere, în timp ce Moldova, deși

nu este parte a UE, urmează treptat aceleași direcții de reformă, în contextul procesului de asociere și al alinierii la standardele internaționale.

- Încurajarea soluțiilor alternative la faliment, cum ar fi procedurile de restructurare judiciară, concordatul preventiv sau acordurile extrajudiciare, toate acestea fiind tratate tot mai mult ca opțiuni preferabile, în special în cazul întreprinderilor viabile care se confruntă cu dificultăți temporare.
- Interesul comun pentru creșterea transparenței și responsabilității profesionale în cadrul procedurilor de insolvență, în special prin reglementarea mai strictă a rolului administratorilor de insolvență și prin monitorizarea activității acestora de către autoritățile competente.

Deși există o convergență tematică în privința direcțiilor de reformă, analiza detaliată a cadrului legislativ și a implementării în practică scoate în evidență o serie de diferențe semnificative între Republica Moldova, România și Uniunea Europeană. Aceste deosebiri țin atât de nivelul de maturitate a legislației, cât și de capacitatea instituțională de aplicare, gradul de digitalizare, resursele umane implicate și angajamentele politice privind reforma.

Printre cele mai relevante diferențe se remarcă următoarele:

- Gradul de maturitate al cadrului legislativ: România dispune de o legislație mai stabilă și bine consolidată, în special prin Legea nr. 85/2014 [4] și modificările subsecvente care au aliniat parțial sistemul național la normele europene. În schimb, Republica Moldova se află într-un proces continuu de reformă și armonizare, iar cadrul normativ este marcat de modificări frecvente, unele dintre ele fiind contestate la nivel constituțional, ceea ce creează incertitudine juridică.
- Implementarea mecanismelor de avertizare timpurie: România a introdus deja instrumente funcționale în acest sens, ca urmare a transpunerii parțiale a Directivei (UE) 2019/1023 [2], oferind debitorilor posibilitatea de a reacționa din timp în fața dificultăților financiare. În Republica Moldova, aceste mecanisme fie lipsesc, fie sunt în faze incipiente de elaborare, fără o aplicabilitate practică clară sau eficientă.
- Durata procedurilor și eficiența lor: deși legislațiile prevăd termene procedurale, în practică durata reală a proceselor de insolvență este adesea mult mai mare, în special în Moldova, unde termenele legale recent reduse (de exemplu, de la 20 la 5 zile pentru declanșarea procedurii) nu sunt întotdeauna respectate. România se confruntă, de asemenea, cu întârzieri, dar acestea sunt, în general, legate de volumul mare de dosare și de complexitatea cazurilor.
- Digitalizarea procesului de insolvență: România se află într-un stadiu mai avansat în ceea ce privește digitalizarea procedurilor judiciare și a interacțiunilor între părți. Moldova a inițiat unele măsuri în acest sens, dar infrastructura informatică rămâne parțial dezvoltată, iar adoptarea soluțiilor digitale este fragmentară și neuniformă.

- Cooperarea transfrontalieră în materie de insolvență: în contextul în care România este stat membru al Uniunii Europene, aplicarea Regulamentului (UE) 2015/848 [7] privind procedurile de insolvență transfrontalieră este obligatorie și funcționează ca un instrument esențial pentru cazurile cu elemente internaționale. Republica Moldova, nefiind parte a acestui cadru juridic, nu beneficiază de aceleași facilități de recunoaștere și cooperare, ceea ce limitează eficiența în cazurile de insolvență cu impact regional.
- Reglementarea profesiei de administrator de insolvență: în România, această profesie este strict reglementată, cu cerințe clare privind autorizarea, supravegherea și sancționarea administratorilor judiciari. În Republica Moldova, deși există un statut juridic al administratorului autorizat, reglementările sunt incomplete sau ambigue, iar lipsa unui mecanism de control riguros afectează calitatea administrării procedurilor.
- Probleme constituționale și lacune legislative: în Republica Moldova, unele dispoziții din Legea insolvabilității au fost declarate neconstituționale, ceea ce evidențiază lipsa de coerență legislativă. De exemplu, prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 8 din 24 iunie 2025 [13], a fost declarat neconstituțional un articol ce interzicea reducerea creanței până la satisfacerea integrală a creditorului. Astfel de decizii afectează stabilitatea normativă și generează dificultăți suplimentare în aplicarea uniformă a legii.
- Adaptarea legislației la nevoile întreprinderilor mici și mijlocii: România a început să abordeze distinct problema IMM-urilor în cadrul procedurilor de restructurare, prin facilități procedurale și mecanisme simplificate. În Moldova, acest aspect este insuficient reglementat, iar IMM-urile întâmpină dificultăți semnificative în accesarea mecanismelor de prevenire sau de reorganizare.

Pentru a evidenția diferențele și nivelul de aliniere a cadrului normativ și practicilor în domeniul insolvenței între Republica Moldova, România și Uniunea Europeană, în continuare este prezentată o sinteză comparativă a principalelor elemente vizate de reformele actuale, cu accent pe digitalizare, avertizarea timpurie, restructurarea preventivă, durata procedurilor și rata de recuperare a creanțelor (tabelul 1):

Tabel 1. Sinteză comparativă a reformelor în domeniul insolvenței: Republica Moldova, România și Uniunea Europeană

Element comparativ	Republica Moldova	România	Uniunea Europeană
Tip de reformă	În curs de armonizare	Transpunere parțială a directivei	Cadrul armonizat, aplicabil în toate statele
Digitalizare	Parțială	În extindere	Promovată activ

Avertizare timpurie	Nu este implementată	Implementată prin Legea 216/2022	Obligatorie conform directivei
Restructurare preventivă	Opțională / în dezvoltare	Da, introdusă recent	Esențială
Durata medie a procedurilor	2-4 ani	2-3 ani (deseori depășită)	1-2 ani (recomandat)
Rată de recuperare a creanțelor	Sub 30%	aproximativ 40%	între 50-70% (variază între state)

Sursa: Elaborat de autor

Analiza comparativă evidențiază faptul că, deși Republica Moldova se află încă în proces de armonizare a legislației privind insolvența cu standardele europene, România a realizat progrese semnificative prin transpunerea parțială a directivelor UE, iar Uniunea Europeană dispune deja de un cadru armonizat și aplicabil tuturor statelor membre. Există diferențe notabile în implementarea digitalizării și a mecanismelor de avertizare timpurie, precum și în gradul de utilizare a procedurilor de restructurare preventivă. Durata procedurilor și rata de recuperare a creanțelor indică necesitatea unor îmbunătățiri continue, în special în Republica Moldova, pentru a atinge eficiența și predictibilitatea caracteristice sistemului european.

România beneficiază de un cadru legislativ bine conturat în materie de insolvență, care include toate instrumentele fundamentale necesare: mecanisme de prevenire, proceduri de restructurare și faliment, reguli detaliate privind ordinea creanțelor, precum și dispoziții pentru simplificarea proceselor. Prin contrast, Republica Moldova dispune de un cadru funcțional, însă acesta necesită consolidare și extindere. Domenii precum digitalizarea procedurilor, introducerea unor mecanisme eficiente de avertizare timpurie, adaptarea legislației la nevoile specifice ale întreprinderilor mici și mijlocii, precum și reglementarea clară a statutului administratorilor autorizați rămân în continuare priorități nerezolvate. La nivelul Uniunii Europene, cadrul normativ este bine structurat și coerent, dar aplicarea sa concretă diferă de la un stat membru la altul, în funcție de ritmul transpunerii directivelor, de nivelul de digitalizare al administrației judiciare și de capacitatea instituțională a fiecărui sistem național.

Concluzii

Analiza comparativă a cadrului legislativ și instituțional privind insolvența în Republica Moldova, România și Uniunea Europeană evidențiază, atât progrese semnificative, cât și provocări persistente în implementarea și eficiența practică a normelor existente. Uniunea Europeană a reușit să construiască un cadru armonizat și coerent în domeniul insolvenței, oferind direcții clare și standarde minime care ghidează politicile statelor membre. România a făcut pași importanți în direcția transpunerii acestor standarde, în special prin adoptarea Legii nr. 216/2022, care a modernizat

instrumentele de prevenire și redresare, consolidând componenta restructurării anticipative.

În contrast, Republica Moldova se află încă într-un proces de ajustare legislativă și instituțională, demonstrând o deschidere clară către europenizarea normelor din domeniu, dar confruntându-se în continuare cu obstacole sistemice și operaționale ce afectează eficiența aplicării legii. Una dintre tendințele comune identificate în toate cele trei jurisdicții este reconfigurarea abordării față de insolvență, care nu mai este tratată exclusiv ca o etapă terminală, ci ca un mecanism de prevenire, restructurare și reintegrare economică. Totuși, progresele în digitalizarea procedurilor sunt inegale, cu niveluri diferite de implementare între cele trei entități analizate. Durata prelungită a proceselor de insolvență, alături de rata relativ scăzută de recuperare a creanțelor, mai ales în cazul Republicii Moldova, indică deficiențe semnificative în aplicarea eficientă a cadrului legal. Lipsa unor mecanisme funcționale de avertizare timpurie, precum și absența unei reglementări clare a profesiei de administrator de insolvență rămân puncte critice în Moldova, afectând capacitatea sistemului de a reacționa rapid și coerent în fața situațiilor de criză.

În plus, deși Uniunea Europeană oferă un cadru unitar de reglementare, transpunerea și aplicarea acestuia variază considerabil de la un stat membru la altul, ceea ce generează un grad de neuniformitate în eficiența practică a procedurilor. Aceste constatări subliniază necesitatea unei abordări mai coerente și mai aplicate în vederea creșterii eficienței sistemelor naționale de insolvență și alinierii acestora la bunele practici europene.

Recomandări

Pentru a îmbunătăți cadrul de reglementare și funcționare a sistemului de insolvență, în special în Republica Moldova, și pentru a accelera procesul de aliniere la standardele Uniunii Europene, este necesară o serie de măsuri strategice și legislative. În primul rând, se impune finalizarea procesului de armonizare legislativă cu acquis-ul european, prin transpunerea completă a principiilor prevăzute în Directiva (UE) 2019/1023 [2], în special cele referitoare la restructurarea preventivă și mecanismele de avertizare timpurie. În acest sens, este esențială dezvoltarea și implementarea unor instrumente eficiente de identificare precoce a riscurilor de insolvență, într-un parteneriat funcțional între instituțiile financiare, camerele de comerț și autoritățile fiscale. Totodată, digitalizarea completă a procedurilor, incluzând registrele, notificările și accesul electronic la dosare, reprezintă o condiție indispensabilă pentru reducerea costurilor, accelerarea proceselor și creșterea transparenței.

Un alt aspect critic îl constituie reglementarea clară a statutului administratorilor autorizați, prin definirea unor criterii riguroase de competență profesională, instituirea unui sistem transparent de licențiere și supraveghere, precum și asigurarea accesului la formare continuă. În paralel, durata procedurilor trebuie redusă prin

măsuri procesuale eficiente, stabilirea unor termene obligatorii pentru instanțe și promovarea soluțiilor alternative de restructurare extrajudiciară.

Pe plan internațional, este necesară consolidarea cooperării și a mecanismelor de recunoaștere transfrontalieră a procedurilor de insolvență, pentru a sprijini integrarea economică și a crea un climat favorabil investițiilor. Nu în ultimul rând, creșterea gradului de informare și educare a tuturor actorilor implicați - antreprenori, judecători, creditori, administratori - este vitală pentru valorificarea potențialului preventiv al legislației și încurajarea restructurării încă din fazele incipiente ale dificultăților financiare.

În fine, aplicarea coerentă a legislației trebuie susținută prin mecanisme periodice de monitorizare și evaluare, capabile să identifice blocajele și disfuncționalitățile din sistem și să ofere un feedback real pentru ajustarea normelor în conformitate cu evoluțiile economice și nevoile pieței. Aceste măsuri, implementate coerent și susținut, pot contribui decisiv la consolidarea unui sistem de insolvență modern, eficient și predictibil.

Referințe bibliografice:

1. Muntean, N., Valuta, G., Plotnicov, V. *Analysis of accounting legislative regulations on insolvency in liquidation proceedings: comparative study*. În: Conference Proceedings. The 3nd Economic International Conference „Competitiveness and Sustainable Development in the European Integration" organized by the Technical University of Moldova, Faculty of Economic Engineering and Business, with the support of the Erasmus+ project, Jean Monnet Module – EU4SID, in partnership with the National Institute of Economic Research and Stefan cel Mare University of Suceava, on-line, 4th-5th November, 2021, p.167-171. ISBN 978-9975-45-652-4.
2. Directiva (UE) 2019/1023 a Parlamentului European și a Consiliului din 20 iunie 2019 privind cadrele de restructurare preventivă, remitere de datorie și interdicții și măsuri pentru creșterea eficienței procedurilor de restructurare, insolvență și remitere de datorie, *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene (JOUE)*, L 172 din 26.06.2019.
3. Legea nr. 216/2022 pentru modificarea și completarea Legii nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență, publicat în *Monitorul Oficial al României*, nr. 709 din 14.07.2022.
4. Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență, *Monitorul Oficial al României*, nr. 466 din 25.06.2014.
5. Legea nr. 149 din 29 iunie 2012, Legea insolvabilității, publicat în *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 193-197 din 14.09.2012.
6. Legea nr. 313 din 26 decembrie 2024 pentru modificarea Legii nr. 149/2012

privind insolvabilitatea, publicat în *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 8-10 din 16.01.2025.
7. Regulamentul (UE) 2015/848 al Parlamentului European și al Consiliului din 20 mai 2015 privind procedurile de insolvență, *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene (JOUE)*, L 141/19 din 05.06.2015.
8. Muntean, N., Muntean, Iu., Valuta, G. The problem of the bankruptcy concept definition in the corporate sector. În: Journal of Social Sciences, Vol. IV, no. 3 (2021), pp. 115 – 123. ISSN 2587-3490. eISSN 2587-3504. Disponibil: https://doi.org/10.52326/jss.utm.2021.4(3).12
9. Banca Mondială. *Doing Business 2020: Comparing Business Regulation in 190 Economies*. Washington, DC: World Bank Group, 2020. Disponibil: https://openknowledge.worldbank.org/entities/publication/130bd2f3-f4b5-5b77-8680-01e6d6a87222, [accesat: 18.09.2025].
10. European Commission. *Insolvency and Restructuring in the EU: An Overview*. Brussels: European Commission, 2023. Disponibil: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/civil-justice/civil-and-commercial-law/insolvency-proceedings_en, [accesat: 17.09.2025].
11. United Nations Commission on International Trade Law. *Legislative Guide on Insolvency Law*. New York – Geneva: United Nations, 2005. Disponibil: https://digitallibrary.un.org/record/536162?v=pdf , [accesat: 17.09.2025].
12. International Monetary Fund (IMF). *Republic of Moldova: Technical Assistance Report on Insolvency Reform*, IMF Country Report No. 21/265. Washington, DC: IMF, 2021. Disponibil: https://www.imf.org/en/Publications/CR/Issues/2021/07/26/Republic-of-Moldova-Technical-Assistance-Report-Country-Governance-Assessment-462578, [accesat 19.09.2025].
13. Curtea Constituțională a Republicii Moldova. Hotărârea nr. 8 din 24 iunie 2025 privind neconstituționalitatea art. 142 alin. (10) din Legea insolvabilității, publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 366-368 din 11.07.2025.